

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายใน
ของสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดสงขลา
Factors Influencing the Participation of Personnel Internal Quality
Assurance of Educational Institutions under the Office of the Vocational
Education Commission, Songkhla Province

สุรัชชัย จันทร์นุ่น^{1*}, เชาวนี แก้วมโน² และกิตติพร เนาว์สุวรรณ³
Surachai Channun^{1*}, Chaowani Kaewmano² and Kittiporn Nawsuwan³

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Master student, Educational Administration, Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University.

² ดร., สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Master student, Educational Administration, Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University.

³ วิทยากรชำนาญการพิเศษ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

³ Witthayachan Specialist, Boromarajonani College of Nursing, Songkhla.

* Corresponding author, E-mail: peemoosu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในด้านภาวะผู้นำ ความผูกพันต่อองค์กร การสื่อสารในองค์กร และลักษณะวัฒนธรรมองค์กร และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน และแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน โดยผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และ สถิติถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายใน ภาวะผู้นำ ความผูกพันต่อองค์กร การสื่อสารในองค์กร และลักษณะวัฒนธรรมองค์กรของบุคลากรในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62, S.D. = 0.58$)

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.53$) ตามลำดับ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กรและด้านภาวะผู้นำ สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำ (Beta = .219) ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร (Beta = .433) ปัจจัยการสื่อสารในองค์กร (Beta = .338) และปัจจัยลักษณะวัฒนธรรมองค์กร (Beta = .218) สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของ

บุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 70.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($adj.R^2 = .700$) ดังนั้น สถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ควรจะส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การประกันคุณภาพ, บุคลากร

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the level of participation of personnel in internal quality assurance regarding leadership, organizational commitment, organizational communication, and organizational culture 2) factors influencing the participation of personnel internal quality assurance of Educational Institutions under the office of the Vocational Education Commission, Songkhla Province. A sample was selected from 291 personnel, who work under Vocational Education Commission, Songkhla Province. The research instruments used were questionnaires consisting of the questionnaire of personnel data, the level of participation of personnel in internal quality, and factors influencing the participation of personnel internal quality assurance. The questionnaires quality were found by an analysis of content validity from 3 experts. Cronbach's alpha coefficient with reliability at 0.94. The statistical methods used in data analysis were descriptive statistics and multiple linear regression statistics.

Based on findings;

1. The level of participation of personnel in internal quality assurance regarding leadership, organizational commitment, organizational communication, and organizational culture, the overall was at the highest level ($\bar{x} = 4.62, S.D. = 0.58$).

2. The factors influencing the participation of personnel internal quality assurance of Educational Institutions under the office of the Vocational Education Commission, Songkhla Province, overall was at highest in every factor ($\bar{x} = 4.64, S.D. = 0.53$); organizational commitment, organizational communication, organizational culture and leadership, respectively. The Multiple regression analysis found that the leadership (Beta = .219), the organization commitment (Beta = .433), organizational communication (Beta = .338), and organizational culture (Beta = .218) could anticipate 70% of the factors influencing the participation of personnel internal quality assurance of Educational Institutions under the Office of the Vocational Education Commission, Songkhla Province with statistical significance at the level of .001 ($adj. R^2 = .700$). Therefore, Educational Institutions under the Office of the Vocational Education Commission, Songkhla Province should promote and develop with all sector participating in the educational management.

Keywords: Participation, Internal Quality Assurance, Personnel

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโตเต็มที่ด้วยการสอนหรือแนะนำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้มากที่สุดเท่าที่สามารถกระทำได้ การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพของคนที่เป็ผลผลิตของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำ และแตกต่าง ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากรหรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการบริหารจัดการ จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีความสำคัญกับกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ การประเมินคุณภาพทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการนำผลที่ได้จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาทุกแห่ง หน่วยงานต้นสังกัด และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญและให้มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปสู่การวางแผนและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามีด้วยกัน 3 ประการ คือ 1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงการตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเองรับผิดชอบ และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นที่ความต้องการของชุมชน และสังคมให้มากที่สุด 2) การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) โดยให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม และ 3) การรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Account Ability) โดยสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น. 39-40)

การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นไปตามความต้องการของสังคม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานและเป็นองค์กรการศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองจากหน่วยงานภายในสังกัดและหน่วยงานจากภายนอก คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือชื่อย่อว่า “สมศ.” เพื่อให้การดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาให้เกิดความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างในการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาสู่ความสำเร็จไว้ว่าจะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, น.53 -น.55)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในเขตอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ให้ประสบผลสำเร็จ และแต่ละปัจจัยอยู่ระดับใด รวมถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในด้านการวางแผน การดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงและพัฒนา ของบุคลากรในสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ จากสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 10 วิทยาลัย ทั้งหมด 1,200 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารทั้งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ จำนวน 45 คน ครูอาจารย์ จำนวน 867 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 288 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 10 สถานศึกษา ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 291 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) นำประชากรมาแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 2) เลือกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนประชากร 3) สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้โดยการจับฉลาก (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน 4 ข้อ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน 5 ข้อ การมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบ 4 ข้อ

และการมีส่วนร่วมด้านการปรับปรุงและพัฒนา 4 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 ปัจจัยคือ ปัจจัยภาวะผู้นำ 6 ข้อ ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร 3 ข้อ ปัจจัยการสื่อสารในองค์กร 5 ข้อ และปัจจัยลักษณะวัฒนธรรมองค์กร 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science: SPSS) โดยดำเนินการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ทำการวิเคราะห์โดยหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ
 - 1) การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)
 - 2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1) ร้อยละ (Percentage)
 - 2) ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 4) การหาค่าการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) มีวิธีการดังนี้ การวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity) ถ้าศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหนึ่งตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว เรียกว่า การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นเชิงเดี่ยวหรือการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) ถ้าตัวแปรอิสระมีมากกว่าหนึ่งตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว เรียกว่า การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.58 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.55 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.82 โดยมีตำแหน่งเป็นครู/อาจารย์คิดเป็นร้อยละ 72.51 ซึ่งมีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.77 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.18

2. ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน (Plan) ($\bar{X} = 4.63$) 2. ด้านการดำเนินงาน (DO) ($\bar{X} = 4.61$) 3. ด้านการปรับปรุงพัฒนา (ACTION) ($\bar{X} = 4.61$) 4. ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน (CHECK) ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับ

3. ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย โดยเรียงลำดับจากค่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กร ($\bar{X} = 4.71$) การสื่อสารในองค์กร ($\bar{X} = 4.63$) ลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.62$) ภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.59$) ตามลำดับ

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 70.4 ($R^2 = .704$)

อภิปรายผล

บุคลากรของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกตัว และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ 1) ความผูกพันต่อองค์กร 2) การสื่อสารในองค์กร 3) ลักษณะวัฒนธรรมองค์กร 4) ภาวะผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของคำเตียง กำแกเลี้ยง (2556, น. ก)

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำและบรรยากาศ/วัฒนธรรมองค์กร

ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยการสื่อสารในองค์กร ปัจจัยลักษณะวัฒนธรรม องค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 70.4 ($R^2 = .704$) อย่างมี นัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองสังกัดอยู่ ทำให้มี ความผูกพันในระดับที่สูง สอดคล้องกับงานวิจัยของคำเตียง กำเกลี้ยง (2556, น. ก) ปัจจัยทางการบริหาร ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำและบรรยากาศเพราะผู้นำมีผลต่อการนำพาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรม องค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านการวางแผน (Plan) ได้ร้อยละ 53.7 ($R^2 = .537$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้ก ี่ จะให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาที่ตนเองสังกัดอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของโกวิท หาญสมบัติ (2555, บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) การวิเคราะห์สภาพการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู โดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมาก คือ ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ส่วนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการควบคุม คุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา 2) ผลการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติไม่ แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครู เกี่ยวกับสภาพการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนต้องเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือ โรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนิน การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นการเร่งด่วนโรงเรียนควรกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน และผู้อำนวยการโรงเรียนต้องร่วมกับ

ครูในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีการนำผลการประกันคุณภาพภายในไปพัฒนาการเรียนการสอน

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านการดำเนินงาน (DO) ได้ร้อยละ 59.7 ($R^2 = .597$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อบุคลากรมีความผูกพันกับองค์กรได้ก็จะมีส่วนร่วมกับองค์กรอย่างแนบแน่น สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตา ตะวันหะ (2555, น. บทคัดย่อ) วิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครู เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครู ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนควรมีการนิเทศ ติดตาม ร่องลงมา คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติงานการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน (CHECK) ได้ร้อยละ 55.6 ($R^2 = .556$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย คุณสารวนิช (2557, น. 1) วิจัยเรื่อง การประเมินสภาพแวดล้อมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเทคนิคเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายในการประกันคุณภาพ ด้านจุดแข็ง คือ สถานศึกษามีระบบกลไกจัดการคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดชัดเจน สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา บุคลากรมีจำนวนเพียงพอและมีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน ใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม และด้านจุดอ่อน คือ สถานศึกษาขาดความชัดเจนในการกำหนดระบบปฏิบัติงานตามโครงสร้างการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบข้อมูลสารสนเทศที่ไม่เป็นปัจจุบันส่งผลให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในล่าช้าและขาดความคล่องตัว ระบบการบริหารจัดการ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญการนำผลการประเมินการประกันคุณภาพมาใช้ปรับปรุงและวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การโอนย้าย การช่วยราชการ ส่งผลต่อการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและบุคลากรมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกันคุณภาพ โดยคิดว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน 2) สภาพแวดล้อมภายนอกการประกันคุณภาพด้านโอกาส คือ นโยบายการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาสถานศึกษาได้รับการยอมรับและศรัทธาจากชุมชนและ

สังคม และด้านอุปสรรค คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้นโยบายการจัดการศึกษาไม่ต่อเนื่อง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขาดความคล่องตัวและข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านการปรับปรุงพัฒนา (ACTION) ได้ร้อยละ 47.9 ($R^2 = .479$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อบุคลากรมีการสื่อสารในองค์กรที่ดี ก็จะทำให้บุคลากรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานขององค์กรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556, น. ข) วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 27 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดส่วนด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นการอย่างเร่งด่วน โรงเรียนควรกำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมกับครูในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีการนำผลการประกันคุณภาพภายในไปพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดนโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ต้องมีความชัดเจนในแผนระยะยาว และขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อให้ผู้บริหารมีความมั่นใจในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. บทบาทของผู้บริหาร ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานโดยใช้ทรัพยากรและบุคลากรอย่างคุ้มค่า
3. ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นระบบให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยการนำวงจรคุณภาพ PDCA เข้าไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท หาญสมบัตร. (2555). *สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- คู่มือการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอาชีวศึกษา. (2555). *ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คำเตียง กำเกลี้ยง. (2556). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชัยศักดิ์ สุกระกาญจน์. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การในยุค THAILAND 4.0*. ค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2561, จาก <https://spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE/>
- ธวัชชัย คุณสารวนิช. (2557). *การประเมินสภาพแวดล้อมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเทคนิคเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556). *สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- นุรุดีน อาดำ. (2556). *การมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาแบบอิสลาม ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- บัณฑิตา ตะวันหะ. (2555). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). *แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความผูกพัน*. ค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2561, จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_44.html
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนานักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (บทสรุปสำหรับผู้เรียน)*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- หนึ่งฤทัย นวลแป้น. (2555). *การติดต่อสื่อสารในองค์กร*. ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2558. จาก <https://www.13nr.org/posts/525022>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.